

Organisatoriska vägar till hälsa – Hållbart förändringsarbete och chefskap i kommuner

Stefan Szücs, Docent i statsvetenskap

Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet

AFA Försäkrings FoU-dag 10 November 2015,

Fazer Restaurang och Konferens, Fleminggatan 18:

Hur skapas en god psykosocial arbetsmiljö?

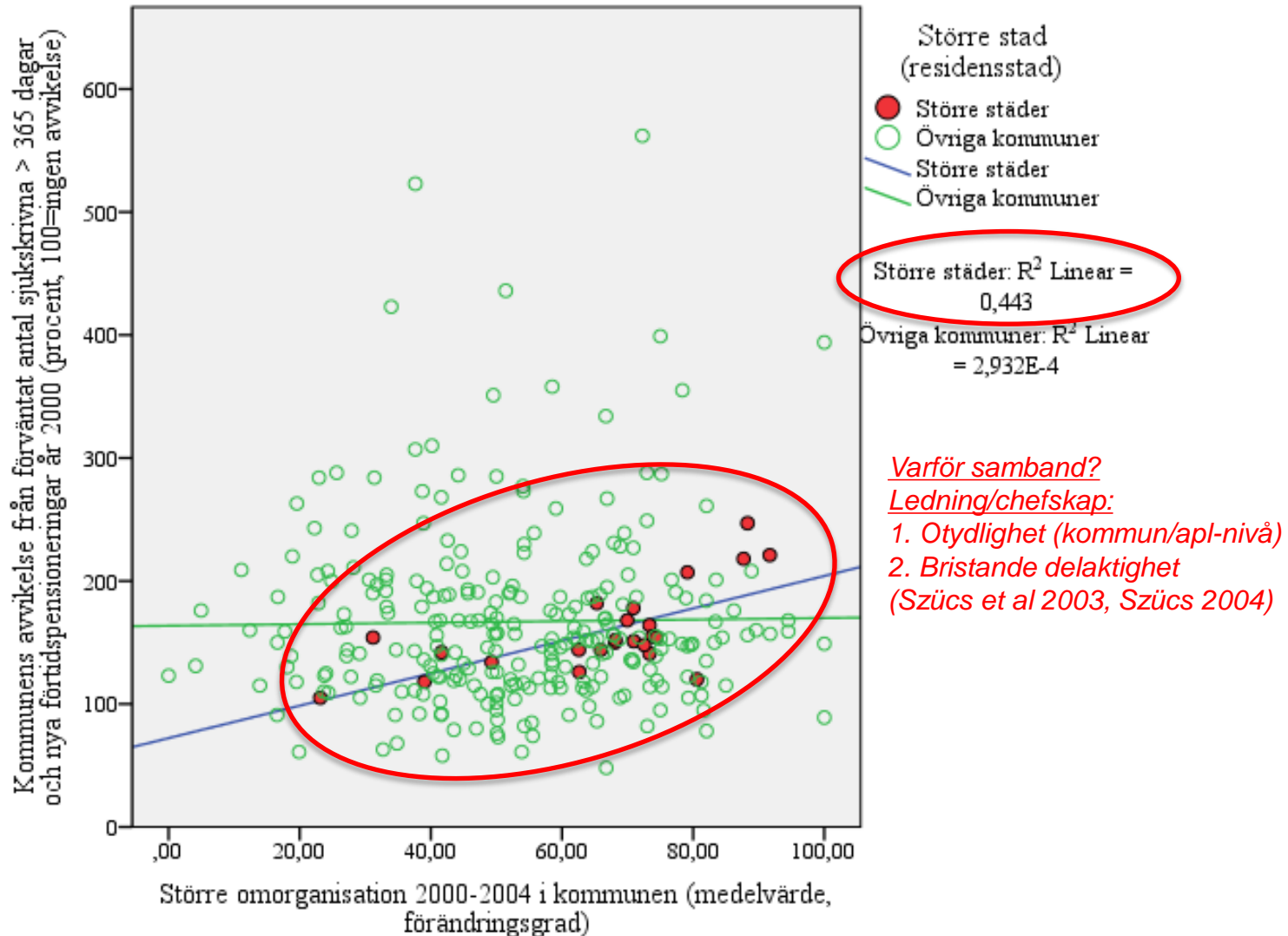
Projektet *Organisatoriska vägar till hälsa*

1. Enkätdata: Ledande politiska, administrativa, fackliga företrädare (Kommunal, Vision) om innovation, nya former, omorganisation 2004, 2008, 2012 (KOMINNOVA)
2. Långa sjukskrivningar: (>90 dagar) + ny förtidspensionering per år i kommuner 1998-2012 (data: AFA Försäkring/SCB)
3. Hälsa: Förebyggande program/rehabilitering 2007-2009
4. Chefskap: Socialt/personligt stöd vid förändring (CHEFiOS)
5. Organisatoriska vägar till hälsa: Långtidsanalys kommunala sjukskrivningsmönster och typer av förändring/chefskap
6. Strukturell komplexitet: Större städer, socialtjänst/omsorg

Samband mellan omorganisation och ohälsa

- Ursprung i forskning om förändringar av offentlig sektor:
Kommuner: The Finnish Public Sector study (Vahtera et al. 1997) Staten: The Whitehall study (Ferrie et al. 1998)
- Samband även i Sverige: Kopplat till långtidssjukskrivning förtidspensionering (Szücs et al. 2003; Westerlund et al. 2004)
-
- Koppling till psykisk ohälsa: Metastudier bekräftar i stort samband (Quinlan & Bohle 2009, Bamberger et al. 2012, Vahtera & Virtanen 2013, summerande artikel)

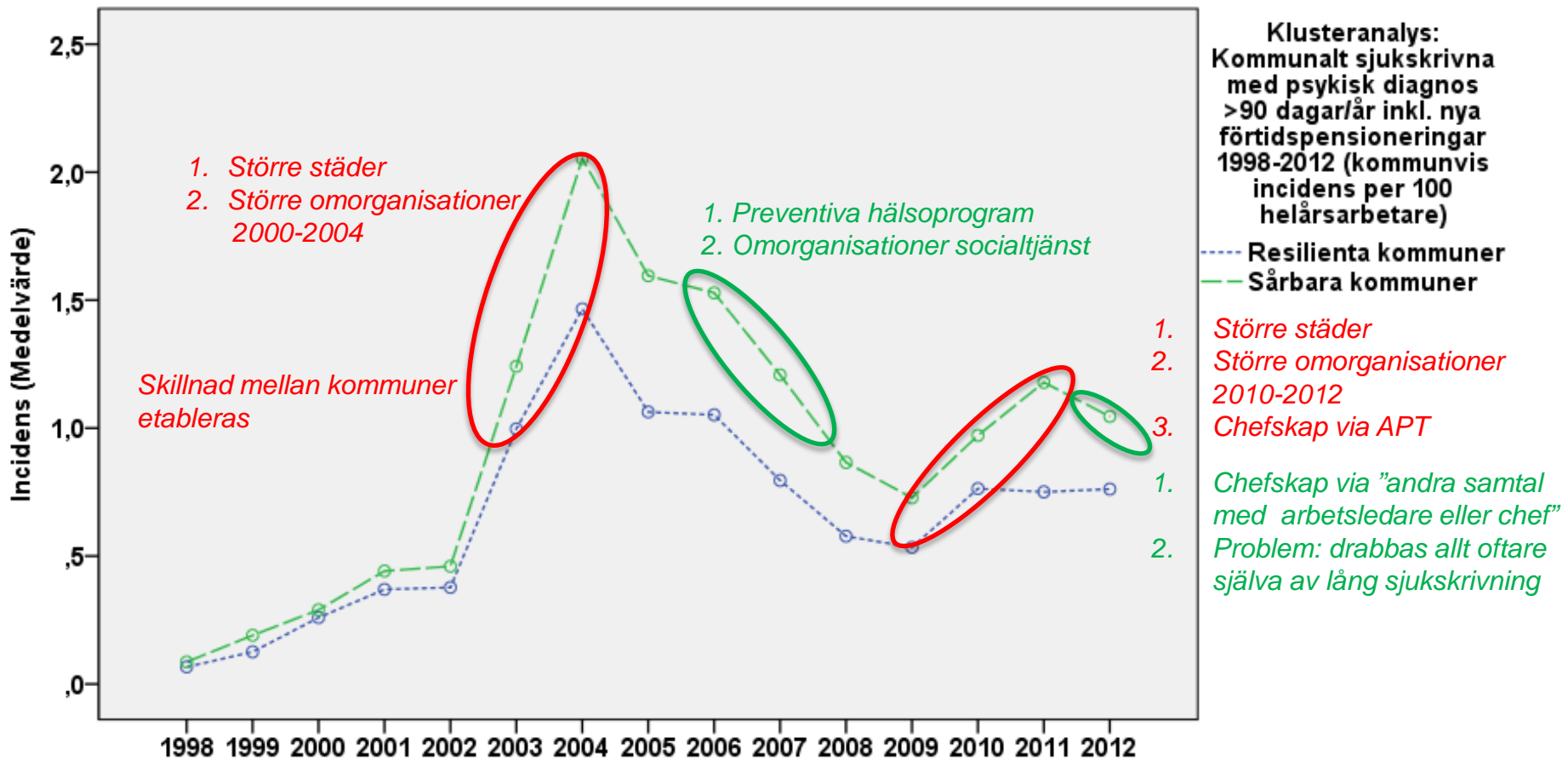
Kommunala omorganisationer och längre sjukskrivning 2000-2004 (medelvärden)

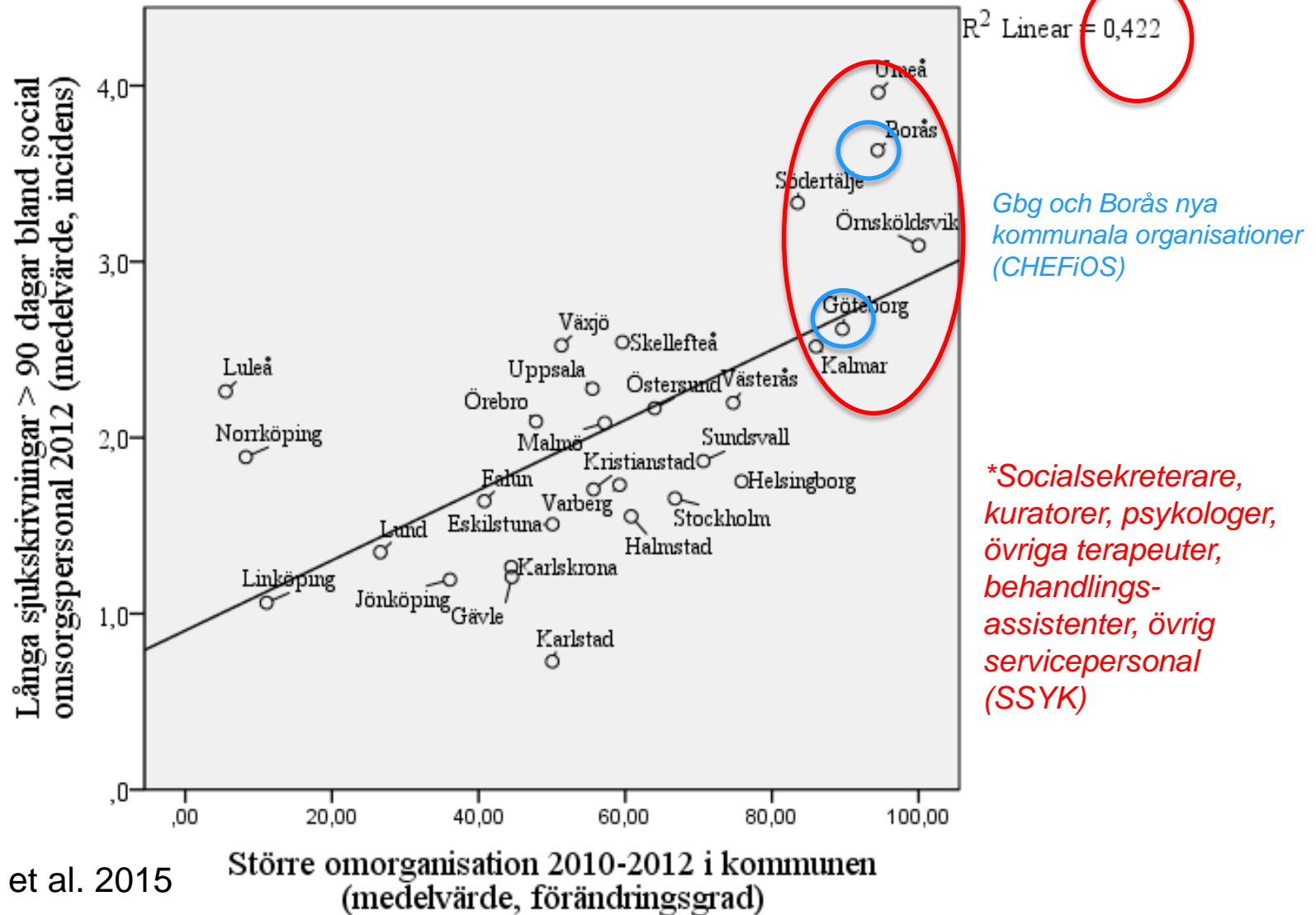
Frågor om omorganisation, chefskap och ohälsa

- **Komplexitet?** (Szücs 2004, Dahl 2011, även privat sektor)
- Strukturell: Organisationsstorlek, servicesektor
- Förändring: grad och bredd, "Major organisational change"

- **Vägar till hälsa vid förändring?** (Szücs 2004, Dahl 2011)
- Tydlighet/Coordination: Verksamhet, program, ledning
- Delaktighet/Collaboration: socialt, personligt chefsstöd

- **Långtidseffekter?**
- Endast via "naturliga experiment": Finnish Public Sector study; Whitehall study (Falkenberg et al. 2013)

Två kommunkluster: sårbara vs. motståndskraftiga (långa sjukskrivningar, psykisk diagnos 1998-2012)

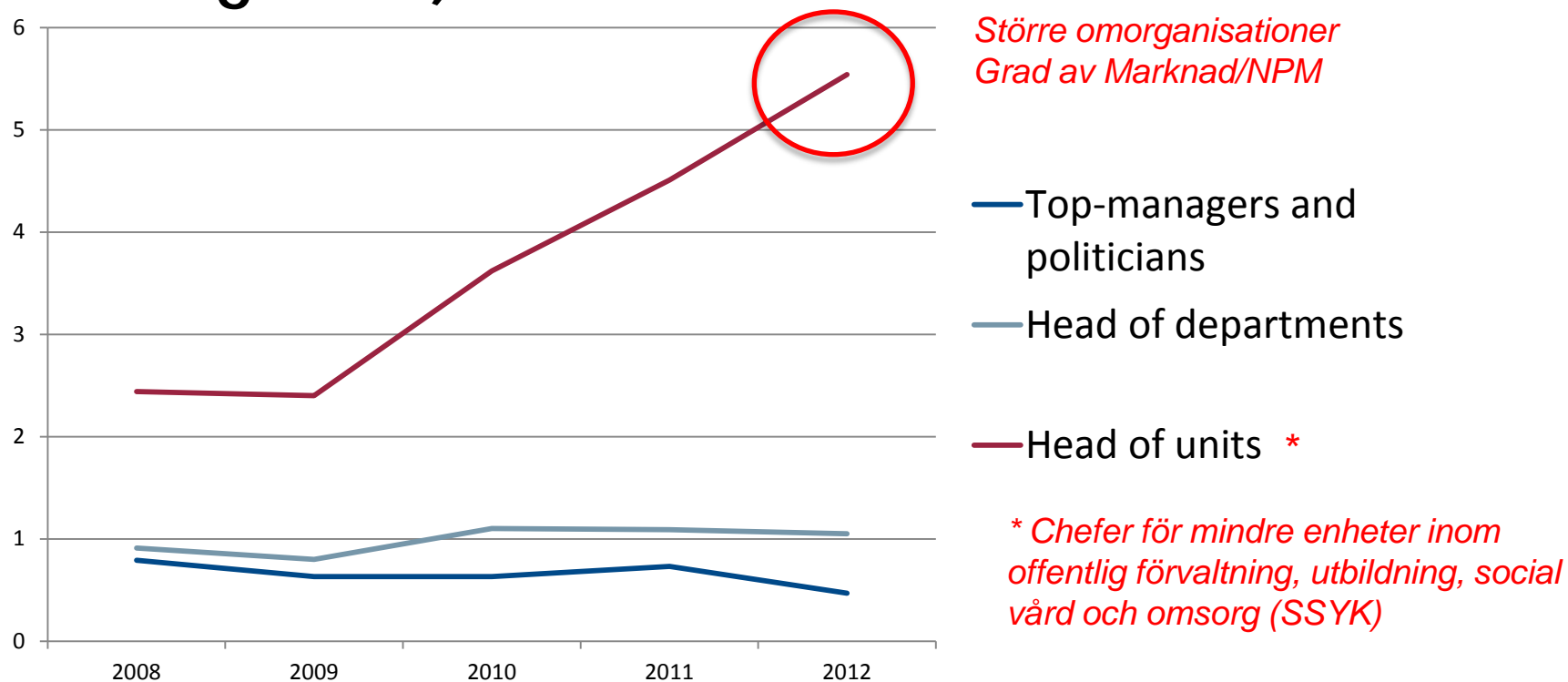

Komplexitet: Omorganisation socialtjänst 2010-12 och längre sjukskrivning inom socialtjänsten i större städer 2012 *

Källa: Szücs et al. 2015

Långa sjukskrivningar bland olika chefskategorier (> 90 dagar / år)

Källa: Dellve, Szücs, Björk, Jutengren & Härenstam (2015) Five-year trends in long-term sickness absence among Swedish municipal managers: the importance of restructuring processes (to be submitted)

Chefer behöver socialt stöd vid omorganisation: 30 verksamheter, 7 kommuner i VGR år 2009-2011

*Omorganisation under det
senaste året? 64 %*

*Större stress hos chefer om
genomgått omorganisation*

*Ju mera negativ inställning/oro
inför förändring*

*Lägre socialt chefstöd och
lägre organisationsstöd*

*Utveckling av teori/praktik:
Minskad stress vid omorganisation*

*Delaktighet via socialt chefstöd
Tydlighet via organisationsstöd*

Hållbart förändringsarbete och chefskap för psykosocial arbetsmiljö – slutsatser

- **Komplexitet**
- Strukturell: Storlek och Human Services, särskilt socialtjänst
- Förändring: Både grad/bredd, ”Major organisational change”
- **Vägar till hälsa vid förändring**
- Tydlighet: Fokuserade satsningar (omorganisationer och preventiva hälsoprogram), Organisatoriskt chefstöd
- Delaktighet: Socialt/personligt stöd till chefer och anställda
- **Långtidseffekter**
- Psykisk ohälsa: Motståndskraftiga och sårbara kommuner